

**Brojke zdravstva Crne Gore
iz
perspektive
poreskih obveznika**

Mila Kasalica,
Podgorica, 24.6.2019. godine

Uvodne napomene

KLJUČNA ODREDNICA

Podaci, tokovi dokumentacije i novca, kao i relevantnih izvještaja su **vlasništvo** poreskih obveznika;

Izvor podataka: predlozi završnih računa budžeta 2014-2018; zakon o budžetu 2019.g.; DRI revizije 2007-2018;

DRI revizije - pregled

Godina / Predmet revizije	Potrošačke jedinice	Fondovi	Javna preduzeća	Drugi subjekti revizije	Revizije uspjeha	Revizije IT-a	Napomena
2006		FZO					
2010			Apotekarska ustanova CG				
2012	Ministarstvo zdravlja						
2013							
2014		FZO					
2015							
2016	Ministarstvo zdravlja						
2017				Farmaceutska komora CG	Planiranje javnih nabavki medicinske opreme (2013- 2016)	Agencija za ljekove i medicinska sredstva CG	"...ažurna evidencija osiguranika i čuvanja podataka, ali u dovoljnoj mjeri ne obezbjeduje sigurnost istih... " (str. 33/36)
DRI Nalazi u većini	pozitivno mišljenje, do uslovno pozitivnog mišljenja uz skretanje pažnje, osim za AU CG za koju je bilo konstatovan "nedefinisani pravni status kao i određeni broj nepravilnosti u evidenciji i sprovođenju planiranih procedura (str. 3)						

Controlling

➤ DRI revizija MZ-a (2016):

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo zdravlja formalno ima programe, ali programi **nemaju programske indikatore outputa, ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnost**, koji bi služili kao sredstvo za praćenje rezultata u realizaciji programskih ciljeva Ministarstva. (str 14/54)

➤ DRI revizija FZO (2014)

U postupku planiranja budžeta, imajući u vidu značajan iznos kumuliranih neizmirenih obaveza u Fondu **za period od 2010 - 2015. godine, a koje su zaključcima Vlade CG preuzete i plaćene u iznosu od 61,5 mil. €**, potrebno je da Fond u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i Ministarstvom finansija realnije planira sredstva za zdravstvenu zaštitu u Zakonu o budžetu za tekuću godinu, a na osnovu realizovanih izdataka u prethodnom periodu i procjene potrebnih budžetskih sredstava za naredni period. (str. 8/63)

DRI revizije- recap

Nisu predmeti razmatranja DRI u periodu 2007-2017

Klinički centar CG /Opšte bolnice / DZ (uzorak)

*“...a činjenica da, Klinički centar Crne Gore i specijalne bolnice, **nijesu u potpunosti integrisane** u Integralni zdravstveni informacijski sistem otežava sistem efikasnog planiranja, upravljanja i nadzora. “ (FZO revizija 2014, str. 12)*

Povjerenje prema poreskim obveznicima:

2016. godine: poslanici su zahtijevali kontrolno saslušanje jer je: **“ugrožena funkcionalnost cjelokupnog zdravstvenog sistema”...**

Citat sa kontrolnog saslušanja ministra zdravlja 02.06.2016.

“Takođe, (ministar) ukazao je da su urađene brojne analize koje su ukazale, i sa aspekta Ministarstva i sa aspekta Fonda, da postoji **veliki iznos nepotrebne potrošnje** koju je potrebno smanjiti, vodeći računa o tome da ne dođe do smanjenja kvaliteta zdravstvenih usluga.” (str. 3)

“...kao i da je Fond za zdravstveno osiguranje zaključkom konstatovao da od **18 tretiranih oblasti** pojedinih vrsta potrošnog, sanitetskog materijala, **osam** ima dovoljno sredstava da funkcioniše do kraja godine, **pet** ima dovoljno do početka decembra 2016. godine i **pet** može da bude obezbijeđeno i do maja 2017. godine.” (str. 4)

Mikro nivo planiranja

Nedostatak **efikasnog sistema zajedničkih konsultacija i koordinacije između MZ, FZO i ZU**, generišu probleme i nedostatke u planiranju nabavke medicinske opreme.

(DRI revizija uspjeha “Planiranje javnih nabavki medicinske opreme (2013-2016)” str. 19/64)

Makro nivo 2014-2018- komercijalno tržište

Kompanija/ Ukupni prihodi (mil €) po god	2018 €	% učešća 2018	2017 €	% učešća 2017	2016 €	% učešća 2016	2015 €	% učešća 2015
Montefarm	57.4	24%	59.3	27%	55.3	28%	45.2	25%
Glosarij	66.2	27%	56.8	26%	48.5	25%	47.8	27%
Farmegra	30.3	13%	27.9	13%	25.2	13%	25.1	14%
Hemomont	22.9	9%	16.5	8%	12.6	6%	8.1	5%
Benu	9.1	4%	6.8	3%	7.3	4%	7.4	4%
Farmont MP	6.7	3%	6.2	3%	5.4	3%	5.3	3%
Medica	5.3	2%	5.5	3%	5.2	3%	4.8	3%
Urion	7.9	3%	5.4	2%	5.3	3%	4.2	2%
Osmi red	5.9	2%	5.1	2%	4	2%	3.5	2%
Ostali	29.85	12%	29.18	13%	26.34	13%	26.35	15%
Ukupno u uzorku (26 kompanija)	241.55	100%	218.68	100%	195.14	100%	177.75	100%

Izvor: Publikacija BI Consulting "100 najvećih U CG", str. 206-8, segment: Farmacija; uvećano za kompaniju Benu; i dodata 2018. godina (BI softver);

Makro nivo- komercijalno tržište (recap)

- **Eksterno, a globalno sagledavano**, tržište lijekova u svijetu je neosjetljivo na ekonomske zakonomjernosti, pošto globalni farmaceutski konglomerati samostalno određuju cijene lijekova, bez uticaja ponude i tražnje, zaliha, proizvodnje, troškova; pravdajući se velikim ulaganjima u istraživanje i razvoj;
- **Regionalno**, region je nakon tri decenije zdravstveno devastiran, uticajem različitih socio-političkih faktora, uz najvažniji atribut regionalnih tržišta: uticaji regulisanog/ administrativnog segmenta su opredjeljujući za određivanje cijena lijekova.

Makro nivo- komercijalno tržište (recap)

- **Lokalno, crnogorski** zdravstveni sistem je u raljama decenijskog služenja nekvalitenim političarima, slabo fokusiranim medicinskim radnicima, ponekad nerazumljivo posvećenim politici, i pacijentima, koji provodeći **9/10 vremena** u redovima, tek rezidualno možda mogu pomoći sopstvenom zdravlju;
- Cijena ovako sagledanih različitih perspektiva čini da crnogorsko tržište mora da plaća za litar medicinskog alkohola (**banalni primjer**) bar tri puta veću cijenu nego u regionu
- Ekonomski principi ne mogu ovo imparcijalno objasniti;

Makro nivo 2014-2019- budžet (izdaci)

Fond za zdravstveno osiguranje ekon. klasifikacija agregatno: 60201

Opis/ Period	2019- Budžet	2018- Završni	2018- budžet plan (rebalans jul)	2018- Budžet	2017- Završni	2016- Završni	2015- Završni	2014- Završni
Ukupno	237.29	241.60	230.41	205.26	201.95	233.71	171.09	170.04
FZO-2491	33.5	36.8	38.40	32.23	28.96	51.96	26.59	26.90
Zdravstvene institucije - 2492	199.7	201.1	188.22	169.39	169.78	178.61	141.92	140.63
4311- Transferi za zdrav zaštitu	97.4	99.6	91.80	76.50	75.47	88.38	62.68	59.94
Institut za javno zdravlje -3561	4.09	3.7	3.79	3.64	3.21	3.14	2.58	2.51
Ministarstvo zdravlja 41301 (2981+3451)	3.8	2.4	2.60	2.40	1.70	1.60	1.00	1.20

Izvor: Predlozi zakona o završnom računu 2014-2018, kao i Zakon o budžetu za 2019. godinu;

Napomena: **Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti**, čl. 40, stav 1: "Potrošačke jedinice dužne su da sredstva koriste u granicama utvrđenim zakonom o budžetu države." stav 4 "Za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici odgovoran je budžetski izvršilac.", kao i članovi 73-76 koji propisuju odgovornost budžetskog izvršioca i mjere;

Makro nivo - **Sažeto o brojkama**

U periodu 2014-2019 poreski obveznici opredijelili-ljuju

€1,255 mlrd

- FZO €204,71 mil (16%)
- ZU €1,031.74mil (82%)
- IZ €19,23 mil (2%)
 - »MZ €11,7mil (dodatna sredstva)
 - »4311- Transferi za zdrav. zaštitu (**47%**), excl. klasifikaciju 42** liječenje u inostranstvu i ostala prava iz zdravstvenog osiguranja;

Završni osvrt

Pitanja bez odgovora:

1. Koja je dinamika popisa zaliha potrošnog i sanitetskog materijala? Kad se radi? Ko je koordinator?
2. Koji su izmjerljivi rezultati jačanja unakrsne institucionalne saradnje ključnih institucija? (DRI 2016 preporuke)

Zaključne poruke:

- Ekonomske i funkcionalne klasifikacije su diskreciono mjerilo prezentovanja podataka prema javnosti CG;
- Netransparentnost u razmjeni informacija i uporedivih podataka, uz odsustvo pravilne kontrole potrošnje nisu podloga razvoja;
- Ovo su preduslovi da se jača povjerenje i snaži preventivnost u odnosu prema zdravlju građana-nki Crne Gore;

mila.kasalica@gmail.com

HVALA